

příčině vyhověno a rozsudek procesního soudu první stolice byl změněn v ten způsob, že žalobní žádost Marie N. o zrušení smlouvy ze dne 23. února 1917 se zamítá.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

Z přednesu stran vyplývá, že se nejednalo stranám smlouvu uzavírajícím v podstatě a v pravdě o žádný kup, jímž se má dostatí prodávajícímu zpravidla úplaty za zcizený předmět, odpovídající aspoň přibližně jeho skutečné hodnotě, a jímž kupec má nabýti neobmezeného a výhradního vlastnictví koupeného předmětu. Že strany nezamýšlely uzavřítí smlouvu tohoto obsahu, jest patrné z toho, co bylo předem řečeno. Dle §u 914 obč. zák., nové znění, nesluší při výkladu smluv lpěti otrocky na slovném znění, nýbrž dlužno vyšetřiti úmysl stran a rozuměti smlouvě tak, jak toho vyžaduje obyčej poctivého obchodu. Posuzuje-li se s tohoto hlediska smlouva, již uzavřely sporné strany, nutno přisvědčiti k názoru procesního soudu první stolice, že se tu jedná o smlouvu svatební ve smyslu §u 1217 obč. zák. Ono jmění, jež měly obě strany, manželský sňatek uzavírající a jež přinášeli oba manželé do manželství, mělo se státi jaksi společným majetkem přihlížeje právě jen k manželskému spoluzítí a z tohoto důvodu měla různost druhu majetkových a hospodářských hodnot, jež přinášela do manželství ta která strana, býti smlouvou vyrovnána, manžel, jemuž se nedostávalo majetku nemovitého, měl býti i v tomto ohledu na roveň postaven své manželce, při čemž zase on měl přispěti prostředky, jež měl po ruce, hotovými penězi, takto měla býti spojenými prostředky utvořena v pravdě oběma stranám společná majetková základna, jež měla sloužiti jako zdroj příjmů k úhradě nákladů na manželské spoluzítí; při tom nebylo nijak přesně dbáno toho, zda hodnota toho, co poskytuje jedna strana druhé, se rovná úplně hodnotě příspěvku této strany. Mimo manželské spoluzítí a tím podmíněné společné hospodaření obou manželů neměla míti dle toho smlouvená úprava majetkových poměrů žádného významu a žádné platnosti. Jedná se tu tedy v pravdě o smlouvu uzavřenou mezi manžely o jmění za příčinou sňatku manželského, tedy dle §u 1217 obč. zák. o smlouvu svatební, proto se může žalobkyně dle §u 1264 všeob. obč. zák. právem domáhati toho, by smlouva tato byla zrušena, jelikož bylo uznáno na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů. Pokud se týče námitek vznesených žalovaným Tomášem N. proti žalobnímu nároku na zrušení dotyčné smlouvy, jež ostatně nebyly již uplatňovány v řízení dovolacím, byly tyto vesměs správně vyvráceny již procesním soudem první stolice, pročez stačí odkázati žalovaného na onu část rozsudku prvního soudu, jež tu přichází v úvahu.

Čís. 157.

Zřídí-li se o směnečném dluhu dluhopis, obsahující vedlejší závazky, směnečnému závazku cizí, přemění se směnečný dluh obnovou na dluh obecnoprávní.

Tím, že zastavenou nemovitost vydražil za peníz nepoměrně levný, nepozbude hypotekární věřitel proti osobnímu dlužníku nároku na zaplacení pohledávky do té míry, v jaké není kryta nejvyšším podáním.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 214/19.)

Manželé B-ovi dlužili v rámci kauční hypoteky na jejich domě váz-noucí C-ovi dle směnky ze dne 4. ledna 1908, 2.100 K splatných dne 15. března 1908. Před uplynutím této lhůty došlo mezi C-em a manžely B-ovými k ujednání, o němž sepsán dluhopis ze dne 13. března 1908. V listině této uznali manželé B-ovi směnečnou pohledávku 2.100 K za pravou a zavázali se ji rukou společnou a nerozdílnou ode dne 16. března 1908 6 proc. zúčtiti a po půlroční oběma stranám volné výpovědi zaplatiti, davše zároveň svolení, by na základě této listiny a současně předloženého prvopisu směnky bylo v rámci kauční hypoteky vloženo zástavní právo pro zmíněnou pohledávku s přísl. Z této pohledávky postoupil C postupní listinou ze dne 28. března 1918, 2.000 K s přísl. spořitelní a záložní pokladně A, jež ji dopisem ze dne 7. ledna 1918 manželům B-ovým půlročně vypověděla, a když včas nezaplatili, proti nim zažalovala. Žalovaní manželé B-ovi uplatňovali proti žalobě předně námitku promlčení, ježto prý žalovaná pohledávka je ve skutečnosti pohledávkou směnečnou. Dále namítali, že vymáhání pohledávky přičí se prý dobrým mravům, jelikož žalobkyně vydražila zastavený dům dle příklepu okresního soudu v Ústí n. L. ze dne 24. června 1914 za 20.000 K, kdežto dům ten má dle odhadního protokolu ze dne 8. dubna 1918 cenu 33.300 K, takže žalobkyně, byť i svého času při rozvrhu nejvyššího podání vyšla se svou pohledávkou vůbec na prázdno, není zkrácena, nýbrž naopak obohacena. — P r v ý s o u d (krajský soud v Litoměřicích) i o d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) uznal právem ve smyslu žaloby, tento zejména z těchto důvodů: Byť i v listině ze dne 13. března 1918 nebylo výslovně vytknuto, že C ponechává žalovaným směnečný obnos jako zápůjčku, vyplývá přece z ujednání, dle něhož žalovaní uznávají, že C-ovi ze směnky dluhují 2.100 K a se zavazují, platiti úroky a úroky z prodlení, dle něhož byla dále smluvena vzájemná výpověď pohledávky, že se jednalo o ponechání směnečného dluhu jakožto dluhu ze zápůjčky, zvláště když zmíněná listina jest svým obsahem listinou o zápůjčku, je označena jako dlužní list a dáno v ní svolení ku vkladu zástavního práva pro řečenou pohledávku na domě žalovaných, což přičí se povaze směnky. Z toho jde, že úmluvou stran proměněn byl původní právní důvod směnky v obecnoprávní titul zápůjčky, že tudíž uzavřena byla smlouva o obnovu ve smyslu §§ 1376 a 1377 obč. zák., důsledkem čehož není zažalovaná pohledávka pohledávkou směnečnou a tudíž nemůže býti o promlčení řeči. V druhé řadě vznesená námitka je rovněž bezdůvodna. Dle §u 464 obč. zák. jest osobní dlužník v případě, že dluh nedorazí úhrady ze zástavy, povinen, to, co schází, nahraditi, aniž by tento závazek byl závislým na nějaké jiné podmínce, zejména na tom, zda hypotekární věřitel není snad jako vydražitel hypoteky kryt cenou, již docílil při dalším prodeji nemovitosti. Ostatně nekryje se odhadní cena nemovitosti vždy s její hodnotou prodejní, poněvadž, jak zkušenost učí, velmi často se stává, že nemovitost za soudně vyšetřenou odhadní cenu

nelze vůbec prodati. Třebaže nakrásně vydražitel prodal vydraženou nemovitost za cenu vyšší, není tato ještě ziskem, poněvadž od ceny dlužno odpočítati různé s vydražením spojené náklady, dále náklady vzešlé ze správy a obhospodařování, jakož i námahu při tom vynaloženou. O obohacení bylo by lze vůbec mluvit jen tehda, kdyby nemovitost při zahájení sporu osobnímu dlužníkovi byla již prodána a hypotekární pohledávka kupní cenou kryta. V případě však, o který tuto jde, kde k prodeji ještě nedošlo, není zatím jisto, vyplyne-li pro žalobkyni z prodeje vůbec nějaký zisk, pročez závěry žalovanými v ohledu tomto činěné jsou při nejmenším předčasnými.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolací důvod č. 4 §u 503 c. ř. s. čerpá se ze zamítnutí obou námitek stěžovatelů také odvolacím soudem vysloveného. Než neprávem. Ke správným a přesvědčivým důvodům v odpor braného rozsudku lze tímto poukázati a ještě jen toto dodati: Promlčeným by bylo sporné pohledávání jen tenkrát, kdyby zde vskutku šlo o pohledávku směnečnou. Takovou ale pohledávání zažalované není, poněvadž dle zjevného úmyslu stran a dle znění dluhopisu proměněn byl požadavek směnečný v obecnoprávní; že v dlužném úpisu mluví se o směnce, jest pochopitelné. Tím mělo býti jen naznačeno, že pohledávání upsané má svůj původ ve směnce. Tím jen kontinuita měla býti vyznačena. Veškeré závazky do úpisu vložené jako: zúročení, výpověď, svolení ku knihovnímu zajištění atd. odporují povaze čistého směnečného závazku (čl. 4., 7., 96. a 98 směn. ř.). Zde tedy předpisy čl. 77, 78 směn. řádu nade vši pochybnost neplatí. V dalším jest jisto, že žalující strana při rozpočtu tržové ceny za nemovitost žalovaným exekučně prodanou vyšla na prázdno. Ať již koupila nemovitost za cenu jakoukoliv — v tom směru není ani cena odhadní ani nejvyšší podání pro náš případ směrodatným — neztratila dle § 464 obč. zák. práva, požadovati na dlužnících, a takovými žalovaní byli a zůstali, práva, domáhati se na nich zaplacení nejvyšším podáním nekryté pohledávky. Že právě strana žalující onu nemovitost vydražila, jest věcí pro tento případ vedlejší, nerozhodnou; to jest nahodilost, která nejeví žádných účinků právních na existenci a splatnost sporné pohledávky. Pročez jest veškeré dovozování, že strana žalující, levně nemovitost vydraživši, jest obohacena věcí marnou, nemající v zákoně žádného podkladu. — Vždyť není žádného zákonného předpisu, který by takového vydražitele, který výhodně věc vydražil, zbavoval práva požadovati na osobně povinné zaplacení nejvyšším podáním nekrytého dluhu. To rozhoduje. Žalovaným nemůže pomoci proti ani použití §u 914 obč. zák., poněvadž zákon dopouští výslovně vymáhání sporné a při vnucené dražbě na prázdno vyšlé pohledávky. Odvolací soud posoudil proto spornou věc zcela správně a nedopustil se také ani poklesku v tom směru, že se nepustil do zjišťování okolností, zdali a jak dalece strana žalující nemovitost žalovaných výhodně vydražila, zdali touto výhodnou koupí nabyla více, než činí její na prázdno vyšlá pohledávka a zdali jest tím obohacena. Pominutí dotyčných návrhů důkazních, zcela nerozhodných (§ 275 a 463 c. ř. s.), nezakládá proto také dovolacího důvodu č. 2 §u 503 c. ř. s., takže v každém směru bezdůvodné dovolání slušelo zamítnouti.